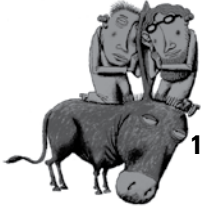

De beestige bonobo

Waarom is dit verhaal een fabel? Bekijk de tekst en vis eens uit welke tekstfragmenten overeenkomen met de typische kenmerken van een fabel:

- 1 Een fabel is een kort verhaal over dieren. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:
.....
.....
- 2 Een fabel geeft (maatschappij)kritiek. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:
.....
.....
- 3 Een fabel is ofwel scherp/spottend ofwel mild/meelevend. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:
.....
.....
- 4 Een fabel kan je dikwijls samenvatten in een spreekwoord. Vind jij een spreekwoord dat bij deze fabel past?
.....
.....
- 5 Een fabel toont de mens zijn eigen wantoestanden, ondeugden of zwakheden. Wat vind je daarvan terug in deze fabel?
.....
.....
- 6 Een fabel is een amusant verhaal. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:
.....
.....
- 7 Een fabel bevat een moraal, een levensles. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:
.....
.....
- 8 In een fabel worden menselijke eigenschappen aan dieren toegekend. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:
.....
.....
- 9 Welk probleem heeft de leesbevorderaarster in de wereld waar ze vandaan komt?
.....
.....
- 10 Waarom is dat probleem eigenlijk niet echt een probleem?
.....
.....
- 12 Wat is er mis met de leesbevorderaarster?
.....
.....

De beestige bonobo

- 13 De Griekse filosoof Lambros Couloubaritsis labelde de Confidenties als 'unieke contes philosophiques in de traditie van Voltaire en tegelijk een spiegel van de moderne tijd. 'De Standaard der letteren' noemde Boek Twee van de absurde fabels 'een hedendaagse Candide'.**

- Wat zijn contes philosophiques?

.....

- Wie was Voltaire?

.....

- Wie Candide?

.....

- Wat bedoelen de Griekse filosoof en De Standaard met hun uitspraken?

.....

Mogelijke antwoorden en achtergrondinformatie voor de leerkracht

De beestige bonobo

1 **Waarom is dit verhaal een fabel? Bekijk de tekst en vis eens uit welke tekstfragmenten overeenkomen met de typische kenmerken van een fabel:**

1 Een fabel is een kort verhaal over dieren. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:

Voorbeeld uit de tekst: de ezel is op expeditie, een bonobo speelt een niet onbelangrijke rol in het verhaal.

In de meest absurde fabels van Frank Adam komen naast de ezel echter enkel mensen voor.

Dat is in de fabeltraditie niet ongewoon. Die kent ook verhalen waarin goden, planten, dingen en mensen een rol spelen.

Voor een uitgebreider exploratie van de fabel als genre: 'De kikker die zichzelf opblies en andere Middel-nederlandse fabels', samengesteld en vertaald door Anda Schippers (Querido, 1999).

2 Een fabel geeft (maatschappij)kritiek. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:

Voorbeeld uit de tekst: in de wereld waar de leesbevorderaarster vandaan komt, laten lezers zich fotograferen met hun boek als toeristen bij een monument, stallen zij boeken uit en tatoeëren zij gedichten op hun verhemelte. Er wordt dus oneerbiedig met literatuur omgesprongen. Er wordt enkel gelezen om te lezen.

Kritiek op de leesbevorderaarster: zie verder.

3 Een fabel is ofwel scherp/spottend ofwel mild/meelevend. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:

Voorbeeld uit de tekst: de leesbevorderaarster is scherp en spottend voor de mensen in de samenleving waar zij vandaan komt, de ezel is mild en meelevend voor de leesbevorderaarster.

De fabel is tegelijkertijd zowel scherp/spottend als mild/meelevend voor de leesbevorderaarster.

4 Een fabel kan je dikwijls samenvatten in een spreekwoord. Vind jij een spreekwoord dat bij deze fabel past?

Je vindt er moeilijk een, want Frank Adam heeft dat kenmerk van de fabel bewust niet toegepast.

De fabel samenvatten in een spreekwoord zou als gevolg hebben dat die een moraal bevat en die is in de absurde fabels van Frank Adam niet aanwezig (zie ook vraag 7).

5 Een fabel toont de mens zijn eigen wantoestanden, ondeugden of zwakheden. Wat vind je daarvan terug in deze fabel?

Een fabel toont de mens z'n eigen wantoestanden, ondeugden of zwakheden. Wat vind je daarvan terug in deze fabel?

De leesbevorderaarster toont de zelfgenoegzame mens. De consumptiemaatschappij wordt een spiegel voorgehouden.

Maar de fabel houdt ook de leesbevorderaarster een spiegel voor: zie vragen 9, 10 en 11.

6 Een fabel is een amusant verhaal. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:

Voorbeeld uit de tekst:

Het voorval met de bonobo is een leuk element. En ook het gegeven van een leesbevorderaarster die in de moderne maatschappij niet meer aan haar trekken komt en daarom bij zogenaamd 'primitievere' volkeren aan leesbevordering wil doen werkt op de lachspieren.

7 Een fabel bevat een moraal, een levensles. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:

8 In een fabel worden menselijke eigenschappen aan dieren toegekend. Zoek een voorbeeld uit de Confidentie:

Voorbeeld uit de tekst: De ezel heeft enigszins menselijke kenmerken: in Boek Een (De Woestijn) is hij een soort therapeut, in Boek Twee (De Wereld) een journalist en in Boek Drie (Erotische Fabels) een voyeur. Vrijwel alle andere personages zijn mensen.

9 Welk probleem heeft de leesbevorderaarster in de wereld waar ze vandaan komt?

Ze is overbodig geworden: de mensen zijn wijs/zelfstandig genoeg om zelf de boeken te kiezen die ze willen lezen.

10 **Waarom is dat probleem eigenlijk niet echt een probleem?**

Eigenlijk is het feit dat zij overbodig is geworden een bekroning van haar werk.

12 **Wat is er mis met de leesbevorderaarster?**

Ze vindt zichzelf (haar eigen persoon, haar ego, haar positie, haar macht) belangrijker dan haar doel (anderen leesplezier bijbrengen).

13 **De Griekse filosoof Lambros Couloubaritsis labelde de Confidenties als 'unieke contes philosophiques in de traditie van Voltaire en tegelijk een spiegel van de moderne tijd. 'De Standaard der letteren noemde Boek Twee van de absurde fabels 'een hedendaagse Candide'.**

- Wat zijn contes philosophiques?

Een conte philosophique is een filosofische vertelling, een literair genre dat vaak door de filosofen van de Verlichting werd gebruikt.

- Wie was Voltaire?

Voltaire is een typische Franse filosoof van de achttiende eeuw, dat wil zeggen van de eeuw waarin de filosofen bij uitstek waren geïnteresseerd in wat er in de wereld plaatsvond. Het waren geleerden en schrijvers die het oude denkkader wilden doorbreken, die het vastgeroeste, theologische wereldbeeld wilden vervangen door nieuwe, aan de wetenschap en aan de recente kennismaking met exotische volken ontleende ideeën. Hun denken is een nieuw soort humanisme dat de mens opnieuw zijn plaats wil geven in de wereld en die ziet als een onderdeel van het heelal. En hoewel de aarde nu niet meer in het middelpunt is van het heelal en de mens niet meer de bevoorrechte plaats inneemt die hem door het christendom was toebedeeld, gaat het de achttiende-eeuwse filosofen toch vooral om die mens. Zij zoeken niet zozeer naar eeuwige waarheden als wel naar een modus vivendi. Zij zijn dan ook in de eerste plaats moralisten.

Dat geldt ook voor Voltaire, die in zijn uitgebreide historische en filosofische werk onvermoeibaar het obscurantisme en het fanatisme bestrijdt met de argumenten van de Rede en de Verdraagzaamheid. De vele thema's die hij in zijn beschouwingen over filosofie, theologie, geschiedenis en het menselijke handelen in het algemeen te berde brengt, komen ook in zijn verhalen aan bod, maar dan in een wat ander register en misschien voor een wat groter publiek. De actualiteit, maar ook de eigen ervaringen van de schrijver spelen een niet te verwaarlozen rol in de verhalen, die daardoor een extra dimensie krijgen.

(Uit, Voltaire, Filosofische vertellingen. Van Gennep, Amsterdam. Inleiding door J.M. Vermeer-Pardoën, p. 7.)

- Wie Candide?

Candide is het hoofdpersonage van de gelijknamige filosofische vertelling (conte philosophique) van Voltaire. In het verhaal van Candide bekritiseert Voltaire de optimistisch ingestelde filosofie van Leibniz, die, in de gedaante van de mentor Pangloss, aan het naïeve hoofdpersonage Candide uitlegt dat deze wereld de beste van alle mogelijke werelden is. ('Candide' betekent 'onschuldig, naïef'). Tijdens een reis door Europa wordt Candide echter geconfronteerd met de ongerijmdheden en wreedheden van het aardse bestaan. Hij wordt steeds wijzer en ziet in dat zijn leermeester het bij het verkeerde eind heeft.

In Boek Twee van de absurde fabels trekt Adams ezel ook op wereldreis en wordt hij geconfronteerd met de ongerijmdheden en gruwelen van de moderne geglobaliseerde wereld.

Ook hij bekijkt de wereld en het absurde gedrag van de mensheid als een 'hedendaagse Candide': met een zekere argeloosheid. Ook hij wordt wijzer. Zo komt hij tot de vaststelling dat hij niet buiten het leven kan blijven leven zoals in Boek Een, De Woestijn, maar dat hij in De Wereld, geconfronteerd met morele dilemma's, gedwongen wordt zich te engageren en kant te kiezen. In twee fabels pleegt hij zelfs een heuse moord (in 'De pooier, de liefde en het vuur' en 'De antichrist en het jaar van het grote bloedbad').

Voor de discussie over moreel engagement zie het verwijt van de zelfmoordterroriste in 'De Zelfmoordterroriste, haar geloof en haar techniek' (Boek Een, Dertiende Confidentie)

De beestige bonobo

- Wat bedoelen de Griekse filosoof en De Standaard met hun uitspraken?

De absurde fabels van Frank Adam zijn ook filosofisch getinte verhalen. Ze sluiten enerzijds aan bij het genre van de conte philosophique zoals beoefend door Voltaire en andere auteur-filosofen van de Verlichting (18e eeuw) maar tegelijk zijn het verhalen die iets zeggen over de eenentwintigste-eeuwse actualiteit. Ze bevatten geen moraal maar zetten de lezer aan zelf na te denken over maatschappelijke problemen en dilemma's.

Of nog anders geformuleerd:

'Verhalen van alle tijden met typische ingrediënten van deze tijd. Sterk, onderhoudend, humoristisch en pijnlijk.' (De Leeswolf)

'Wijsheidsparels die zo uit de sprookjes van 1001 nacht leken te zijn weggelopen' (Knack)

'Oorspronkelijke teksten vol filosofische doordenkertjes, absurd maar uit het leven gegrepen. Frank Adam is een fantastische verteller.' (Pol Arias, Neon, Radio 1)

'Een hedendaagse Candide. Een bestiarium van de moderne mens. Een absurde, melancholische, filosofische, kritische én stoute catalogus van de condition humaine, zonder moralistische onderton. Frank Adam schrijft zich met Confidenties aan een ezelsoor in de Voltairiaanse traditie van filosofische parabellen in.' (De Standaard der Letteren)

'Unieke contes philosophiques in de traditie van Voltaire en tegelijk een spiegel van de moderne tijd.' (filosoof Lambros Couloubaritsis)

'Pittige en provocerende hedendaagse parabellen, niet gespeend van grote vragen en gevoelens. Ingetogen en melancholische vertellingen, uitzinnige breugeliaanse taferelen. Een zoektocht naar het geluk die de logica van een lucide droom lijkt te volgen.

Ondanks de fabuleske en soms spirituele ondertoon verwijzen de 'Confidenties' indirect ook naar een maatschappelijke werkelijkheid. Oorspronkelijk verschenen als kroniek bij de boekenbijlage van 'De Morgen', vormen ze nu ook een alternatief journalistiek dagboek, met personages die in hun vaagheid ook een waanzinnige actualiteit oproepen waarin infantilisering, depressie en egoïsme, maar evengoed de behoefte aan menselijke warmte welig tierent.' (De Leeswolf)

'Frank Adam is erg sterk op de korte baan en deze filosofisch getinte confidenties zijn uitstekend in balans: ze snijden wezenlijke thema's aan, zijn vlijmscherp van taal en redenering, en ongeremd cynisch in de afwikkeling.' (Biblion)